

Briselē, 27.5.2020.
COM(2020) 456 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU
KOMITEJAI**

Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jāgatavo ceļš nākamajai paaudzei

{SWD(2020) 98 final}

Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jāgatavo ceļš nākamajai paaudzei

1. IEVADS

Koronavīruss ir satricinājis Eiropu un pasauli līdz pamatiem, uzliekot pārbaudījumus veselības aprūpes un labklājības sistēmām, sabiedrībai un ekonomikai, kā arī mūsu kopīgajai ikdienai un darbam. Cilvēki ir zaudējuši tuviniekus un darbvietas, bet plāni un nākotnes vīzijas ir kļuvušas neskaidras. Eiropa saskārās ar problēmām sabiedrības veselības jomā, kas ātri kļuva par smagāko ekonomikas krīzi tās vēsturē. Un jau tagad ir skaidrs, ka vīruss atstās paliekošu ietekmi uz mūsu attiecībām, politiku un ģeopolitiku. Tomēr nedienas bieži vien dod jaunas iespējas. Tagad ir pienācis laiks Eiropas Savienībai atkal nostāties uz kājām un kopīgiem spēkiem virzīties uz priekšu, lai **novērstu krīzes radītos postījumus un sagatavotu labāku nākotni nākamajai paaudzei.**

Mūsu kopējās interesēs ir atbalstīt vissmagāk skartos, stiprināt mūsu vienoto tirgu un ieguldīt kopīgajās Eiropas prioritātēs. Savienībā katrs eiro, kas ieguldīts vienā valstī, ir ieguldījums visiem. Kolektīva un saskaņota atveseļošana, kas paātrina gan zaļo, gan digitālo pārkārtošanos, tikai stiprinās Eiropas kā globālo procesu dalībnieces konkurētspēju, noturību un nozīmi. Tāpēc **Eiropas atveseļošanas pamatā jābūt solidaritātei, kohēzijai un konverģencei.** Nevienu cilvēku, nevienu reģionu un nevienu dalībvalsti nedrīkst atstāt novārtā.

Kopš pandēmijas sākuma ES un tās dalībvalstis ir veikušas vēl nepieredzētus pasākumus, lai **aizsargātu cilvēku dzīvības un viņu iztikas līdzekļus.** Eiropas Savienība atbalstīja valstu centienus risināt veselības krīzi un mazināt triecienu ekonomikai. Cīņai pret vīrusu tā novirzīja katru budžetā pieejamo euro. Tā izmantoja budžeta un valsts atbalsta noteikumu pilnīgu elastību un ierosināja izveidot *SURE* – jaunu instrumentu, kas palīdzētu cilvēkiem saglabāt darbu.

Tā bija daļa no **pirmās reakcijas pasākumu kopuma**, kas darba ņēmēju, mazo uzņēmumu un dalībvalstu ekonomiku atbalstam var nekavējoties nodrošināt vairāk nekā pustriljonu euro. Papildus Eiropas Centrālās bankas veiktajiem pasākumiem ES reakcija nodrošina dalībvalstīm līdz šim vēl nepieredzētu rīcībspēju palīdzēt tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs. Šie bija pareizie pasākumi, kas tika veikti īstajā brīdī, bet nupat ir skaidrs, ka ar tiem pat nepietiks, lai stimulētu ekonomiku.

Lai atjaunotu ekonomikas izaugsmi, ir jāatjauno uzticība. Cilvēkiem jāatgūst uzticība vietām, kurās viņi strādā, iepērkas un socializējas. Viņiem ir vajadzīga noteiktība un sirdsmiers par iztikas līdzekļiem un nākotni. Atveseļošana būs atkarīga no tā, vai varēsim pakāpeniski un ilgtspējīgi atcelt ierobežošanas pasākumus un sadzīvot ar vīrusu un vai būs skaidra izpratne par situāciju visā Eiropā.

Šī krīze atšķiras no citām līdz šim piedzīvotajām. Tā ir graujoša un pēc būtības mainīga. Un daudzas tās sekas un virzieni turpinās negaidīti vai neparedzēti izpausties nākotnē. Taču jau tagad droši zināms tas, ka ES un tās dalībvalstu veiktie pasākumi, kas bija nepieciešami, lai novērstu simtiem tūkstošu nāves gadījumu, ir radījuši zināmas izmaksas. Krīze ir skārusi visu Eiropu, un ekonomiskās darbības pārtraukšana apdraud darbvietas, ienākumus un stabilus uzņēmumus tā, kā tas nav bijis pieredzēts iepriekšējo krīžu laikā.

Lai gan vīruss visās dalībvalstīs ir vienāds, **ietekme un atveseļošanas iespējas ir ļoti atšķirīgas**. Daudz smagāk cietīs valstis un reģioni, kuru ekonomika ir atkarīga no pakalpojumiem, kas orientēti uz klientiem, no eksporta vai liela skaita mazo uzņēmumu. Lai gan ikviena dalībvalsts ir pēc iespējas atbalstījusi darba ņēmējus un uzņēmumus, ne visas dalībvalstis to var darīt vienādā mērā. Tas rada risku, ka atveseļošana notiks nevienmērīgi, tiks radīti nevienlīdzīgi konkurences apstākļi un lielākas atšķirības. Un tas liecina par to, cik nepieciešama un nozīmīga ir Eiropas reakcija.

Lēmumi, ko pieņemam šodien, noteiks to, kāda būs nākamās paaudzes nākotne. Milzīgajām investīcijām, kas vajadzīgas ekonomikas stimulēšanai, ir jāatvieglo slogs, kas gulstas uz nākamās paaudzes pleciem, nevis jāpadara tas vēl smagāks. Tāpēc ES atveseļošanas plānam ir jāvirza un jāveido **igtspējīgāka, noturīgāka un taisnīgāka Eiropa** nākamajai paaudzei.

Mūsu paaudzes uzdevumi – zaļā un digitālā pārkārtošanās – šobrīd ir vēl svarīgāki nekā pirms krīzes sākuma. Atveseļošanas gaitā mēs **strauji virzīsim gan zaļo, gan digitālo pārkārtošanos**. Mēs stiprināsim savu stratēģisko autonomiju, vienlaikus saglabājot priekšrocības, ko piedāvā atvērta ekonomika. Mēs atbalstīsim savus partnerus visā pasaulē un vadīsim atjaunotu un pastiprinātu multilaterālismu, kas pasaulē ir vajadzīgs.

Lai risinātu ārkārtējo problēmu un bruģētu ceļu labākai nākotnei, Komisija pārstrādātā ES ilgtermiņa budžeta ietvaros šodien ierosina jaunu atveseļošanas instrumentu ***Next Generation EU***. Kopumā **šajā Eiropas atveseļošanas plānā tiks paredzēti 1,85 triljoni EUR¹**, lai palīdzētu stimulēt ekonomiku un nodrošinātu Eiropas attīstību.

Atveseļošana, visticamāk, būs ilga, bet vajadzības jārisina nekavējoties. Ātra vienošanās par šiem priekšlikumiem būs spēcīgs apliecinājums Eiropas vienotībai, solidaritātei un apziņai par kopīgu virzību. Eiropas atveseļošana būs kopīgs darbs, kas jāveic gan katram cilvēkam atsevišķi, gan sociālajiem partneriem, pilsoniskajai sabiedrībai, uzņēmumiem, reģioniem, valstīm un iestādēm. **Šī ir Eiropas lielā stunda, un ir pienācis laiks to izmantot kopā.**

¹ Ja vien nav norādīts citādi, summas ir izteiktas 2018. gada nemainīgajās cenās.

2. EKONOMIKAS KRĪZES STRUKTŪRA

Lai saprastu, kas nepieciešams Eiropas atveseļošanai, vispirms ir jābūt skaidram priekšstatam par to, ar ko mēs saskaramies. Šajā krīzes posmā prognozes vai galīgie secinājumi neapšaubāmi ir ļoti neskaidri. Tomēr jau tagad ir skaidrs, ka tad, ja šobrīd nerīkosimies izlēmīgi, ekonomikas perspektīvas ir nopietni apdraudētas un recesija Eiropā varētu būt dziļa, postoša un ilgstoša.

Ierobežojumi, kas noteikti, lai apturētu vīrusa izplatīšanos, palēnināja ekonomisko dzīvi – dažos gadījumos tā gandrīz apstājās. Ir sarautas piegādes ķēdes, apturētas ražošanas līnijas un ir pārtraukta preču un pakalpojumu tirdzniecība. Mājsaimniecību izdevumi un privātās investīcijas ir sarukušas līdz vēsturiski zemākajam līmenim. Eiropas ekonomika un lielākā daļa tās rūpniecisko ekosistēmu darbojas, izmantojot vien nelielu jaudas daļu.

Kopumā paredzams, ka šie faktori izraisīs strauju ES ekonomikas lejupslīdi. Skaitļi ir milzīgi, un kaitējuma apmērs ir nepieredzēts. Aplēses liecina, ka ES iekšzemes kopprodukts (IKP) 2020. gada otrajā ceturksnī samazinājās par aptuveni 15 %, salīdzinot ar to pašu laikposmu pērn. **Kopumā paredzams, ka 2020. gadā ES ekonomika saruks par vairāk nekā 7 %.** Tomēr sliktākajā gadījumā, ja būs vīrusa izplatības otrais vilnis un tiks pagarināti pārvietošanās ierobežojumi, IKP kritums šogad varētu būt līdz pat 16 %.

Lai gan paredzams, ka ekonomika atgriezīsies uz izaugsmes ceļa 2021. gadā, **sākotnējā atlabšana būs daļēja, un ietekmi akūti izjutīs gan iedzīvotāji, gan uzņēmumi.** Daudzu cilvēku ienākumi, visticamāk, samazināsies, un izredzes saglabāt darbu tiks apdraudētas. Paredzams, ka bezdarbs ES palielināsies līdz 9 %, nesamērīgi smagi skarot jauniešus un tos, kuriem ir zema kvalifikācija, pagaidu darbs un kuri dzīvo nabadzīgākās mājsaimniecībās. Nabadzība un nevienlīdzība, visticamāk, palielināsies, apliecinot, cik svarīga ir sociāla un iekļaujoša atveseļošana. Uzņēmumiem, jo īpaši mazākiem uzņēmumiem, joprojām grūtības radīs likviditāte un piekļuve finansējumam. Lai izvairītos no sliktākām sekām, būs jāmazina maksātspējas risks.

Krīzes ekonomiskā ietekme dažādās ekonomikas jomās ievērojami atšķirsies. Visvairāk tā skar uzņēmumus, kas sniedz uz klientiem orientētus pakalpojumus vai izmanto kolektīvas darbavietas un klientu zonas. Pirmie Komisijas aprēķini liecina, ka tūrisma, sociālās ekonomikas un radošo un kultūras ekosistēmu apgrozījums 2020. gada otrajā ceturksnī varētu samazināties par vairāk nekā 70 %. Smagi tiks skartas arī tekstilrūpniecības, transporta un energoietilpīgas nozares, kā arī atjaunojamo energoresursu nozare. Ekosistēmas ar lielāku patērētāju uzticēšanos, piemēram, ražošana, mazumtirdzniecība vai veselības joma, visticamāk, atgūsies ātrāk, savukārt citas ekonomisko triecienu var saņemt vēlāk.

Ietekme un atlabšanas potenciāls ir atkarīgs arī no katras valsts demogrāfiskās vai ekonomikas struktūras, piemēram, smagāk tiek skartas tās valstis, kurās ir daudz mazo un vidējo uzņēmumu (MVU). Tas ir atkarīgs arī no to spējas un iespējām absorbēt triecienus un reaģēt uz tiem, jo īpaši ar valsts atbalsta palīdzību. Tas postoši ietekmē vienoto tirgu un palielina atšķirības un nevienlīdzību starp dalībvalstīm. Par to liecina fakts, ka dažās valstīs lejupslīde pietuvosies 10 % salīdzinājumā ar vidējo rādītāju 6-7,5 % citviet.

Šī situācija, kas sīkāk izklāstīta pievienotajā vajadzību novērtējumā², liecina par to, ka ir nepieciešamas apjomīgas investīcijas un finansējums. Šajā krīzes posmā nav iespējams precīzi noteikt nepieciešamo investīciju galīgos apjomus. Tomēr vajadzību novērtējumā lēsts, ka Eiropas noturīgai atveseļošanai 2021. un 2022. gadā būs nepieciešamas papildu publiskās un privātās investīcijas vismaz 1,5 triljonu EUR apmērā.

3. INVESTĪCIJAS NĀKAMAJĀ PAAUDZĒ

Vajadzību novērtējums liecina, ka ir nepieciešamas apjomīgas un ātras investīcijas, tostarp ievērojamas publiskās un privātās investīcijas valsts līmenī. **Ja atveseļošana tiktu atstāta tikai atsevišķu valstu ziņā, tā, visticamāk, būtu nepilnīga, nevienmērīga un netaisnīga.** Tas jau ir ļoti reāli novērots citās pasaules daļās. Taču mūsu Savienībā, kur cilvēki, uzņēmumi un ekonomika ir savstarpēji atkarīgi, Eiropai ir unikāla iespēja dot ieguldījumu noturīgā atveseļošanā un nākotnē. Šīs investīcijas dos **kopēju labumu mūsu kopīgajai nākotnei** un parādīs patiesu un taustāmu vērtību, ko sniedz piederība Savienībai.

ES budžets, kas paredzēts kohēzijai, konverģencei un solidaritātei, ir gatavs instruments. Tas ir izmēģināts, pārredzams instruments, kam uzticas visi. Tas tiek veidots, lai veiktu investīcijas kopīgi saskaņotās programmās un prioritātēs un nodrošinātu, ka tie, kam vajadzīgs lielāks atbalsts, saņem ieguldījumu, kas tiem vajadzīgs, lai virzītos uz priekšu.

Tāpēc šodien Komisija ierosina **jaunu 750 miljardu EUR vērtu atveseļošanas instrumentu *Next Generation EU***, kas iekļauts spēcīgā un modernā ES ilgtermiņa budžetā. Šis ir vienreizējs vēsturisks priekšlikums, kas atspoguļo mūsu grūtību mērogu un apjomu. Pilnīgs sadalījums par to, kā tas darbosies, ir izklāstīts pievienotajā paziņojumā³, kā arī šodien pieņemtajos juridiskajos dokumentos. Galvenie elementi ir šādi.

Naudas līdzekļu piesaistīšana

Naudas līdzekļi instrumentam *Next Generation EU* tiks piesaistīti, uz laiku palielinot pašu resursu maksimālo apjomu līdz 2 % no ES nacionālā kopienākuma. Tas ļaus Komisijai izmantot savu īpaši augsto kredītreitingu, lai instrumentam *Next Generation EU* finanšu tirgos aizņemtos 750 miljardus EUR.

Iegūtie līdzekļi būs jāatmaksā no turpmākajiem ES budžetiem – ne agrāk kā 2028. gadā un ne vēlāk kā 2058. gadā. Lai palīdzētu to panākt taisnīgā un dalītā veidā, **Komisija ierosinās virkni jaunu pašu resursu.** Tie varētu būt jauni pašu resursi, kas balstās uz emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu, oglekļa ievēdkorekcijas mehānismu, un pašu resursi, kas balstās uz lielu uzņēmumu darbību. Tie varētu ietvert arī jaunu digitālo nodokli, pamatojoties uz Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) paveikto darbu. Komisija aktīvi atbalsta ESAO un G20 diskusijas un, ja netiks panākta

² SWD(2020) 98

³ COM(2020) 442

vispārēja vienošanās, ir gatava rīkoties. Šī rīcība papildinās Komisijas priekšlikumus par pašu resursiem, kas balstās uz vienkāršotu pievienotās vērtības nodokli un neregistrētas plastmasas apjomu.

Papildus instrumentam *Next Generation EU* Komisija ierosina **pārstrādātu ES budžetu aptuveni 1100 miljardu EUR apmērā laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam.**

Naudas līdzekļu ieguldīšana

Visi naudas līdzekļi, kas piesaistīti ar instrumentu *Next Generation EU* un jauno ES budžetu, tiks apgūti caur ES programmām. Tas nozīmē, ka katrs investīciju euro būs paredzēts tam, lai Eiropa atkal nostātos uz kājām, paātrinātu gan zaļo, gan digitālo pārkārtošanos un veidotu taisnīgāku un noturīgāku sabiedrību. Tas nozīmē arī to, ka jānodrošina **pilnīga pārredzamība un demokrātiska pārskatatbildība** Eiropas Parlamentam un Padomei. No instrumenta *Next Generation EU* pieejamie naudas līdzekļi tiks ieguldīti trīs pīlāros, 500 miljardus EUR piešķirot dalībvalstīm dotācijās, bet 250 miljardus EUR – aizdevumos.

Pirmais pīlārs ir **atbalsts dalībvalstīm investīcijām un reformām** krīzes pārvarēšanai:

- ✓ jauns **atveseļošanas un noturības mehānisms** ar 560 miljardu EUR budžetu, kas sadalīts dotācijās un aizdevumos. Tas palīdzēs dalībvalstīm īstenot investīcijas un reformas, kas vajadzīgas noturīgai atveseļošanai. Dalībvalstis izstrādās savus pielāgotus valsts atveseļošanas plānus, pamatojoties uz investīciju un reformu prioritātēm, kas noteiktas Eiropas pusgada ietvaros, saskaņā ar nacionālajiem klimata un enerģētikas plāniem, taisnīgas pārkārtošanās plāniem un ES fondu partnerattiecību nolīgumiem un darbības programmām.
- ✓ Jauna iniciatīva **REACT-EU** ar 55 miljardu EUR budžetu papildinās kohēzijas atbalstu dalībvalstīm. Tas būs pieejams no 2020. gada, un to sadalīs saskaņā ar jaunu sadales shēmu, ņemot vērā krīzes ietekmi. Iniciatīva nodrošinās, ka netiek pārtraukts finansējums galvenajiem krīzes novēršanas pasākumiem un atbalsts vistrūcīgākajām personām. Tā atbalstīs darba ņēmējus un MVU, veselības aprūpes sistēmas un zaļo un digitālo pārkārtošanos un tā būs pieejama visās nozarēs – no tūrisma līdz kultūrai.
- ✓ Lai atbalstītu zaļo pārkārtošanos, Komisija ierosina piešķirt papildu finansējumu Taisnīgas pārkārtošanās fondam un Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai. Nākamajā ES budžeta periodā tiks stiprinātas arī kohēzijas politikas programmas, lai nodrošinātu arī lielāku elastību.

Otrā pīlāra mērķis ir **dot impulsu ES ekonomikai, stimulējot privātās investīcijas.**

- ✓ Jauns **Maksātspējas atbalsta instruments** mobilizēs privātos resursus, lai sniegtu steidzamu atbalstu citādi sekmīgiem uzņēmumiem. Investīcijas tiks novirzītas uzņēmumiem visvairāk skartajās nozarēs, reģionos un valstīs. Tas palīdzēs izlīdzināt konkurences apstākļus tām dalībvalstīm, kurām ir mazāk iespēju sniegt atbalstu, izmantojot valsts atbalstu. Instruments var sākt darboties no 2020. gada, un tā budžets būs 31 miljards EUR, lai maksātspējas atbalstam

varēt izmantot vairāk nekā 300 miljardus EUR. Tiks izstrādātas pamatnostādnes, kas palīdzēs investīcijas saskaņot ar ES prioritātēm.

- ✓ Komisija ierosina **pilnveidot InvestEU** – ES investīciju pamatprogrammu –, vairāk nekā divkāršojot tās spēju.
- ✓ Papildus iepriekš minētajam *InvestEU* ietvaros tiks izveidots **Stratēģisko investīciju mehānisms**. Pateicoties 15 miljardiem EUR, kas tajā būs ieguldīti no instrumenta *Next Generation EU*, šis mehānisms varēs piesaistīt investīcijas 150 miljardu EUR apmērā. Tas dos ieguldījumu izturētspējas un stratēģiskās autonomijas stiprināšanā visās svarīgākajās tehnoloģijās un vērtību ķēdēs.

Trešais pīlārs attiecas uz **krīzes laikā gūtās pieredzes** apzināšanu:

- ✓ Komisija ierosina izveidot **jaunu atsevišķu programmu EU4Health** ar 9,4 miljardu EUR budžetu. Tā ieguldīs profilaksē, gatavībā krīzēm, vitāli svarīgu zāļu un aprīkojuma iepirkumos, kā arī ilgtermiņa veselības rādītāju uzlabošanā. Lai mācītos no krīzes laikā gūtās pieredzes, tiks pastiprinātas vairākas citas svarīgas programmas, jo īpaši *rescEU* un “Apvārsnis Eiropa”.
- ✓ Lai **sniegtu labāku atbalstu globālajiem partneriem**, tiks stiprināts Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments un Humānās palīdzības instruments.

Papildus atveseļošanas instrumenta trim izdevumu pīlāriem Komisija ES budžetā ierosina arī stiprināt vairākas citas programmas salīdzinājumā ar to, kas tika apspriests Eiropadomes februāra sanāksmē. To vidū ir kopējā lauksaimniecības politika, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds, Vienotā tirgus programma un programmas, kas atbalsta sadarbību nodokļu un muitas jomā, Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, programma *Erasmus+*, programma “Radošā Eiropa”, programma “Digitālā Eiropa”, Eiropas Aizsardzības fonds, Iekšējās drošības fonds, Patvēruma un migrācijas fonds, Integrētas robežu pārvaldības fonds un pirmspievienošanās palīdzība.

4. ATJAUNOTIES UN SAGATAVOT NĀKAMO PAAUDZI – POLITIKAS PAMATPRINCIPI

Šī **graujošā un mainīgā krīze pirmām kārtām ir cilvēces traģēdija**. Papildus pastāvīgajiem centieniem risināt grūtības veselības jomā ES ir jāpiešķir prioritāte sociālajai dimensijai, jo īpaši īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru. Mums ir jāiegulda darbvieta aizsardzībā un radīšanā un konkurētspējīgas ilgspējas veicināšanā, veidojot taisnīgāku, zaļāku un digitālāku Eiropu. Krīzes radītais īstermiņa kaitējums jānovērš tā, lai tiktu gūts arī ieguldījums ilgtermiņa nākotnē. Lai to panāktu, Eiropas Savienībai, īstenojot savu rīcībpolitiku, tagad ir jāpauž mērķa skaidrība un virzības noteiktība.

4.1. Eiropas zaļais kurss – ES izaugsmes stratēģija

Eiropas zaļais kurss ir Eiropas izaugsmes stratēģijā. Lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgāku tās potenciāla izmantošanu, instrumentam *Next Generation EU* jāveicina konkurētspējīga ilgspēja. **Ieguldot publiskās investīcijas Eiropas atveseļošanā, būtu jāņem vērā zaļais zvērests – “nekaitēt”**. Šo investīciju pamatā vajadzētu būt prioritātēm, kas noteiktas Eiropas pusgadā, nacionālajos enerģētikas un klimata pārmaiņu

plānos un taisnīgas pārkārtošanās plānos. Jaunā **Maksātspējas atbalsta instrumenta** investīciju vadlīnijās būs atspoguļota arī vajadzība par prioritārām izvirzīt zaļās investīcijas. Tas tiks atbalstīts ar investīcijām klimata jomā atvēlētiem 25 % no ES budžeta un ar papildu finansējumu no programmas “Apvārsnis Eiropa”, demonstrējot to, ka pētniecībai un inovācijai ir būtiska loma tīras, konkurētspējīgas un klimatneitrālas aprites ekonomikas nodrošināšanā.

Nepieciešamo privāto investīciju piesaistē ļoti svarīga ir ilgtermiņa noteiktība un paredzamība. Ar šo tiek uzsvērts, cik svarīgs ir Klimata akts un gaidāmie priekšlikumi par **vērienīgākiem emisiju samazināšanas mērķiem 2030. gadam. ES ilgtspējīgā finanšu taksonomija** virzīs investīcijas uz Eiropas atveseļošanu, lai nodrošinātu, ka tās atbilst mūsu ilgtermiņa mērķiem. Šogad vēlākā posmā tās tiks atbalstītas ar **Atjauninātu ilgtspējīgu finansējuma stratēģiju**. Lai panāktu vides un sociālo interešu pilnīgu iekļaušanu uzņēmējdarbības stratēģijās, 2021. gadā Komisija nāks klajā ar jaunu iniciatīvu par **ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību**.

Ar šo investīciju palīdzību **Eiropas zaļajam kursam vajadzētu kļūt par darbvietu radīšanas virzītājspēku**. Sasniedzot pašreizējos 2030. gadam izvirzītos klimata un enerģētikas mērķus, tas par 1 % var palielināt IKP un radīt gandrīz 1 miljonu jaunu zaļo darbvietu. Investīcijas **izvērstākā aprites ekonomikā** līdz 2030. gadam varētu radīt vēl vismaz 700 000 jaunu darbvietu Eiropā, palīdzētu ES samazināt tās atkarību no ārējiem piegādātājiem un palielināt tās noturību globālās piegādes jautājumos.

Zaļajai atveseļošanai ne vien jānodrošina ilgtermiņa noteiktība, bet arī jāpalīdz ātri vietējā līmenī iedarbināt Eiropas ekonomiku. Gaidāmajā **Renovācijas programmā** galvenais uzsvars būs uz darbvietu radīšanu būvniecībā, renovācijā un citās darbietilpīgās nozarēs. Ar regulatīvu un finansiālu atbalstu, piemēram, **divkāršotu programmā InvestEU paredzētā ilgtspējīgas infrastruktūras segmenta apjomu**, mērķis būs vismaz divkārt palielināt esošā ēku fonda ikgadējās renovācijas īpatsvaru. Turklāt dalībvalstis šim nolūkam varēs izmantot līdzekļus no Atveseļošanas un noturības mehānisma saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas Eiropas pusgadā vai nacionālajos enerģētikas un klimata pārmaiņu plānos. Tas palīdzēs ietaupīt naudu par elektrības rēķiniem, nodrošināt veselīgākus dzīves apstākļus un mazināt enerģētisko nabadzību.

Tāpat Komisija koncentrēsies arī uz to, lai **tiktu piesaistītas investīcijas tīrām tehnoloģijām un vērtību ķēdēm**, jo īpaši izmantojot papildu finansējumu no programmas “Apvārsnis Eiropa”. Ar jauno Stratēģisko investīciju mehānismu tiks investēts tādās pārejas uz tīru enerģiju pamattehnoloģijās kā atjaunojamo energoresursu un enerģijas uzkrāšanas tehnoloģijas, tīrs ūdeņradis, akumulatori, oglekļa uztveršana un uzglabāšana un ilgtspējīga energoinfrastruktūra. Eiropas Akumulatoru alianse darbosies ātri, un jaunā **Tīrā ūdeņraža stratēģija un alianse** vadīs un koordinēs tīra ūdeņraža ražošanas un izmantošanas straujo izvēršanu Eiropā. Komisija arī iesniegs priekšlikumus par to, kā veicināt atkrastes atjaunojamo energoresursu izmantošanu un labāk integrēt energosistēmu.

Krīze arī parādīja to, cik liela nozīme ir transportam, kad pēkšņi tiek nobloķēti transporta un loģistikas maršruti visos veidos, kas skar mūsu vērtību ķēdes un ekonomiku. Lai palīdzētu radīt vairāk darbvietu, galvenā uzmanība būs vērsta arī uz **ilgtspējīgu transportlīdzekļu un kuģu**, kā arī **alternatīvo degvielu** ražošanas paātrināšanu un

plašāku izmantošanu. No Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta, programmas *InvestEU* un citiem fondiem tiks izdalīts finansējums **viena miljona uzlādes punktu** ierīkošanai, lai atbalstītu tīru autoparka atjaunošanu pilsētās un uzņēmumos, nodrošinātu ilgtspējīgu transporta infrastruktūru un veicinātu pāreju uz tīru mobilitāti pilsētās. Līdz ar publiskajām investīcijām, ar kurām paredzēts atvērēt transporta nozari, pašai nozarei vajadzētu paust apņemšanos investēt tīrākas un ilgtspējīgākas mobilitātes veidos.

Bioloģiskās daudzveidības un dabisko ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai ir būtiska nozīme, lai veicinātu mūsu noturību un novērstu turpmāku uzliesmojumu rašanos un izplatīšanos. Tas divkārt pastiprina nesen pieņemtās **ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030. gadam** un gaidāmās ES meža stratēģijas nozīmi. Saskaņā ar programmu *InvestEU* ar jaunu dabas kapitāla un aprites ekonomikas iniciatīvu turpmāko 10 gadu laikā tiks mobilizēti vismaz 10 miljardi EUR.

Kopējā lauksaimniecības politika un stratēģija “No lauka līdz galdam” **veicinās mūsu lauksaimnieku un lauksaimniecības nozares uzplaukumu** un turpinās nodrošināt mums cenu ziņā pieejamu, uzturvielām bagātu, drošu un ilgtspējīgu pārtiku, vienlaikus stiprinot mūsu piegādes ķēdes un risinot krīzes laikā atklātās problēmas. Ņemot vērā lauksaimnieku un lauku apgabalu būtisko nozīmi zaļās pārkārtošanās jomā, šodien Komisija ierosina par 15 miljardiem EUR palielināt budžetu, kas paredzēts **Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai**.

Daudziem krīzes vissmagāk skartajiem cilvēkiem, reģioniem un nozarēm būs jāmainās vēl vairāk, nekā līdz šim. Tāpēc šodien Komisija ierosina stiprināt **Taisnīgas pārkārtošanās fondu**, piešķirot tam vēl 32,5 miljardus EUR. Šis finansējums tiks izmantots, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi, atbalstītu pārkvalificēšanos, palīdzētu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem radīt jaunas ekonomiskās iespējas un investētu līdzekļus pārejā uz tīru enerģiju. Komisija arī ierosina izveidot jaunu publiskajam sektoram paredzētu aizdevumu mehānismu, kas veido Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma trešo pīlāru. Tam no ES budžeta tiks atvēlēti 1,5 miljardi EUR un 10 miljardi EUR Eiropas Investīciju bankas izsniegtos aizdevumos.

4.2 Dziļāks un digitālāks vienotais tirgus

Pandēmija un tās ietekme uz mūsu dzīvi un ekonomiku ir parādījusi, cik nozīmīga ir digitalizācija visās ES ekonomikas un sabiedrības jomās. Pateicoties jaunām tehnoloģijām, mūsu uzņēmumi un publiskie dienesti ir turpinājuši darboties, un pateicoties tām, turpinājās tirdzniecība. Tās palīdzējušas mums visiem uzturēt sakarus, strādāt attālināti un atbalstīt bērnu mācīšanos.

Ilgtermiņā tas, iespējams, sabiedriskajā un ekonomiskajā dzīvē aizsāks pastāvīgas un strukturālas pārmaiņas: plašāk tiks izmantots tāldarbs, e-mācības, e-komercija un e-pārvalde. Tas norāda uz to, ka iespējams izstrādāt vispārpieņemtu elektronisko identifikāciju – **publisku elektronisko identitāti** –, lai nodrošinātu vienkāršu, uzticamu un drošu piekļuvi pārrobežu digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem.

Atvērtošanas digitālajai dimensijai sevišķi nozīmīgi būs četri elementi, kas palīdzēs stimulēt konkurētspējīgu inovāciju un piedāvās lietotājiem lielāku izvēli.

Pirmkārt, mums būs jāiegulda vairāk līdzekļu, lai panāktu labāku savienotību. Ātra 5G izvēršana plaši ietekmēs visu digitālo sabiedrību un palielinās Eiropas stratēģisko autonomiju. Tādējādi tiks atbalstīti centieni izveidot plašāku infrastruktūru, kas spēs apstrādāt jaunus nākotnē iespējamus procesus un lietojumus. Tas arī nodrošinās tādu joslas platumu, kāds nepieciešams veselības, izglītības, transporta, loģistikas un mediju jomā, kas ir būtiski mūsu noturībai, konkurētspējai un ekonomikas atlabšanai.

Otrkārt, mums būs vajadzīga **spēcīgāka industriālā un tehnoloģiskā klātbūtne** stratēģiskajos digitālās piegādes ķēdes posmos. Tāpat kā kļuva skaidrs, cik svarīga ir savienotība un digitālās tehnoloģijas, mums arī tiek atgādināts, cik svarīga ir tehnoloģiju drošība. Tas vēlreiz apliecina, ka Eiropai ir vajadzīga tehnoloģiskā suverenitāte jomās, kur tā ir svarīga, kā arī atvērtas tirdzniecības un inovāciju plūsmas saglabāšana.

Šajā sakarā investīcijas, kas vērstas uz atveseļošanu, tiks novirzītas **stratēģiskām digitālajām spējām un iespējām**, tostarp mākslīgajam intelektam, kibernetiķi, aizsargātai saziņai, datu un mākoņdatošanas infrastruktūrai, 5G un 6G tīkliem, superdatoriem, kvantu tehnoloģijām un blokķēdēm. Atveseļošanas un noturības mehānismā, programmā *InvestEU* un Stratēģisko investīciju mehānismā tā būs prioritāte. Jaunā Maksātspējas atbalsta instrumenta investīciju vadlīnijās tiks atspoguļota arī vajadzība par prioritārām noteikt investīcijas digitālajā jomā. Tas arī palīdzēs Eiropai pārvarēt digitālo plaisu, kas krīzes laikā ir kļuvusi vēl izteiktāka.

Treškārt, mums jāveido **patiesa datu ekonomika**, kas virzīs uz priekšu inovācijas un radīs darbvietas. Pateicoties datiem, uzņēmumi var izstrādāt produktus un pakalpojumus. Lai to maksimāli izmantotu, mums vajadzīgas **vienotas datu telpas galvenajās nozarēs un jomās Eiropā**, tostarp lai atbalstītu Eiropas rūpniecību, Eiropas zaļā kursa īstenošanu, veselību, mobilitāti un valsts pārvaldi.

Lai to īstenotu, Komisija nāks klajā ar tiesību aktiem par **datu kopīgošanu un pārvaldību**, kas palīdzēs izveidot pareizās struktūras datu kopīgošanai starp dalībvalstīm un nozarēm, novērst šķēršļus digitālajai tirdzniecībai un padarīs Eiropu konkurētspējīgu 21. gadsimta pasaules ekonomikā. Tas atvieglos vienotu datu telpu izveidi un stiprinās pārvaldību tādos jautājumos kā datu pārnēsātība vai piekļuve. Tam sekos **Datu akts**, kas precizēs nosacījumus labākai piekļuvei industriālajiem datiem un to kontrolei. Komisija arī ierosinās augstas vērtības valsts datu kopas darīt pieejamas plašai sabiedrībai, nodrošinot atvērtāku piekļuvi pētniecībai, inovācijai un MVU.

Ceturtais elements ir vajadzība pēc **taisnīgākas un raitāk funkcionējošas uzņēmējdarbības vides**. Plašais ārlietuma režīms veicināja iepirkšanos internetā un sekmēja tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļus. Turpmākajos mēnešos un gados šī tendence arvien pastiprināsies, jo arvien vairāk uzņēmumu savu uzņēmējdarbību pārcels uz digitālo vidi. Tomēr tiešsaistes vidē patlaban dominē vairākas lielas platformas. To stāvoklis – un to plašāka piekļuve galvenajiem datu resursiem – ietekmē mazāku Eiropas uzņēmumu spēju sākt darbību, paplašināt to vai maksimāli izmantot vienotā tirgus sniegtās priekšrocības.

Ja Eiropa vēlas pēc iespējas optimālāk izmantot atveseļošanas digitālo dimensiju, šie jautājumi prasa risinājumu. Šajā sakarā viens no jaunā **Digitālo pakalpojumu akta** mērķiem būs uzlabot digitālo pakalpojumu tiesisko regulējumu, izvirzot skaidrus

tiešsaistes platformām paredzētus noteikumus. Tas stiprinās patērētāju drošību tiešsaistē, novērsīs platformu īstenotu tirgus stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošinās godīgu tirgu, kurā būs vienādas iespējas mazākiem uzņēmumiem.

Mums arī jākoncentrējas uz administratīvā sloga samazināšanu un to, lai uzņēmumi, jo īpaši MVU, varētu vieglāk izmantot digitālos rīkus, piemēram, e-parakstu. Tiem vajadzīgs atbalsts, lai atvieglotu piekļuvi datiem un samazinātu birokrātiju, izmantojot digitālus risinājumus, piemēram, attiecībā uz līgumiem. Būtu jāveicina vienas pieturas atbalsta centru izmantošana un tiešsaistē veicamu administratīvo procedūru vienkāršošana.

Prioritāte tiks piešķirta publiskā iepirkuma digitalizācijai, tostarp tiks izstrādātas **valstu e-iepirkuma sistēmas un platformas**. Līdztekus tam tiks pilnībā īstenots uzņēmējdarbības tiesību aktu kopums, lai atvieglotu uzņēmumu un vienotās digitālās vārtejas digitalizāciju un mobilitāti.

Turklāt pēdējo nedēļu laikā esam bijuši liecinieki tam, ka ievērojami palielinājies no dažādiem avotiem īstenotu ļaunprātīgu uzbrukumu skaits, mēģinot izmantot pandēmijas radītos traucējumus noziedzīgiem vai ģeopolitiskiem mērķiem. Tiesībaizsardzības digitālo iespēju uzlabošana palīdzēs saglabāt spēju efektīvi aizsargāt iedzīvotājus. Tiesu sistēmu digitalizācija var uzlabot tiesu iestāžu pieejamību un uzņēmējdarbības vides darbību.

Jaunajā **Kiberdrošības stratēģijā** tiks aplūkots, kā veicināt ES līmeņa sadarbību, zināšanas un spējas. Tā arī palīdzēs Eiropai stiprināt industriālās iespējas un partnerības un sekmēs MVU rašanos šajā jomā. Līdztekus tam tiks pārskatīta Direktīva par tīklu un informācijas sistēmu drošību un priekšlikums par papildu pasākumiem kritiskās infrastruktūras aizsardzībai. Strādājot pie kiberdrošības, kas ir viens no ES drošības savienības elementiem, tas palielinās dalībvalstīs esošās spējas un uzlabos vispārējo ES kiberdrošību.

4.3. Taisnīga un iekļaujoša atveseļošana

Šī krīze ir cilvēces traģēdija. Eiropai jādara viss iespējamais, lai tas, kas aizsākās kā veselības pandēmija un izvērtās par ārkārtas ekonomisko situāciju, nepārtaptu par ļoti nopietnu sociālo krīzi. Miljoniem cilvēku visā ES ir zaudējuši darbu vai strādā saīsinātu darba laiku, un, ņemot vērā lielo nenoteiktību, apdraudēti varētu būt vēl vairāki miljoni cilvēku.

Mūsu centieni būs vērsti uz atbalstu, kas palīdzēs **cilvēkiem saglabāt darbu**, un uz jaunu darbvietu radīšanu. Īstermiņā jaunais pagaidu instruments, kas paredzēts bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (**SURE**), nodrošinās 100 miljardus EUR un palīdzēs darbiniekiem saglabāt ienākumus, bet uzņēmumiem – turpināt uzņēmējdarbību un neatlaist personālu. Komisija, ierosinot pastāvīgu instrumentu nākotnē, balstīsies uz iepriekš minēto, kā arī uz pieredzi, kas gūta saistībā ar jaunizveidotajām īstermiņa darba shēmām daudzās dalībvalstīs.

Jaunais **Maksātspējas atbalsta instruments** palīdzēs uzņēmumiem turpināt uzņēmējdarbību un veicinās cilvēku nodarbinātību. Eiropas Investīciju bankas jaunais Eiropas garantiju fonds varēs atbalstīt mazos un vidējos uzņēmumus, kuri nodarbina

aptuveni divas trešdaļas no visa ES darbaspēka. Krīzes visvairāk skartajiem reģioniem būs ātri un elastīgi pieejams atbalsts no jaunās iniciatīvas *REACT-EU*. Vidējā termiņā un ilgtermiņā centieni atjaunot pilnībā funkcionējošu vienoto tirgu un no instrumenta *Next Generation EU* veiktās investīcijas radīs jaunas darbvietas visā ekonomikā, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā.

Tas viss norāda uz vajadzību pēc taisnīgas un iekļaujošas atveseļošanas. Ir jāpievēršas krīzes laikā atklātajām vai pastiprinātajām atšķirībām un nevienlīdzības aspektiem, kā arī jāveicina teritoriālā kohēzija. Jāsāk ar **solidaritāti: starp cilvēkiem, paudzēm, reģioniem un valstīm**. Tā būs jāpanāk, cieši sadarbojoties ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un citām ieinteresētajām personām. Mūsu orientieris šā mērķa sasniegšanai arī turpmāk būs **Eiropas sociālo tiesību pīlārs**.

Eiropas Savienība gādās, lai **atveseļošanas pamatā būtu līdztiesība**. Pārticīga un sociāla Eiropa ir atkarīga no mums visiem neatkarīgi no dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas. Tas vēl jo svarīgāk ir krīzes laikā, kura ir nesamērīgi ietekmējusi vairākas sabiedrības grupas.

Ekonomikas atveseļošanas labad ir būtiski panākt, lai visi darba ņēmēji ES varētu nopelnīt pienācīgu iztiku. Pienācīgā līmenī noteikta **minimālā alga** palīdz neaizsargātajiem darbiniekiem uzkrāt finanšu līdzekļus labos laikos un ierobežot ienākumu samazinājumu grūtos laikos. Ņemot vērā sieviešu pārsvaru un nepietiekamo atalgojumu daudzās priekšējās līnijas darbvietās, vajadzība likvidēt vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības, tostarp izmantojot **saistošus darba samaksas pārredzamības pasākumus**, arvien pieaug.

Intensīvāks **atbalsts jauniešu nodarbinātībai** palīdzēs jauniešiem iesaistīties darba tirgū, izglītībā vai apmācībā, savukārt spēcīga **sociālā ekonomika** visneaizsargātākajām personām piedāvās vēl nebijušas iespējas, kā atgriezties darba tirgū.

Vīruss īpaši sāpīgi skāra vecus cilvēkus, kuri vissmagāk cieta no tā un tagad lielākoties ir nošķirti savās mājās. Komisija turpmākajā darbā saistībā ar cilvēku novecošanu un personām ar invaliditāti nems vērā krīzes laikā gūto pieredzi un mācību. No otras puses, mums arī jāsamazina krīzes ietekme uz bērniem. 2021. gadā Komisija ierosinās **Eiropas Garantiju bērniem**, lai nodrošinātu, ka visiem bērniem ir pieejami pamatpakalpojumi, piemēram, veselības aprūpe un izglītība.

Ikviens gūs labumu no Eiropas atveseļošanas, un ikvienam jādod savs ieguldījums, lai to panāktu. Lai atveseļošanas pamatā būtu solidaritāte un taisnīgums, Komisija pastiprinās **cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas** un citām negodīgām darbībām. Tas palīdzēs dalībvalstīm gūt nodokļu ieņēmumus, kas vajadzīgi, lai reaģētu uz pašreizējās krīzes izraisītajām lielākajām problēmām. **Kopēja konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāze** nodrošinātu uzņēmumiem vienotu noteikumu kopumu uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzes aprēķināšanai ES. Nodokļu vienkāršošana uzlabos uzņēmējdarbības vidi un veicinās ekonomikas izaugsmi.

Krīze ir pārbaudījums mūsu sociālās aizsardzības sistēmām, un ar nepieciešamajām investīcijām jānovērš nepietiekamais tvērums, kas krīzes laikā iezīmējās, piemēram, attiecībā uz pašnodarbinātajiem. Tas jo īpaši attiecas uz **platformu darbiniekiem**, uz

kuriem daudzos gadījumos neattiecas ES darba jomas tiesību akti, tāpēc priekš viņiem jānodrošina godīgi darba nosacījumi un pienācīga sociālā aizsardzība.

Tā kā Eiropa sāk doties atlabšanas virzienā un virzās uz zaļāku un noturīgāku digitālo ekonomiku un sabiedrību, arvien svarīgāka top vajadzība uzlabot un pielāgot prasmes, zināšanas un kompetences. Krīze arī parādīja, cik svarīgas ir digitālās prasmes bērniem, skolēniem, studentiem, skolotājiem, pasniedzējiem un mums visiem saziņai un darbam. Komisija nāks klajā ar **Prasmju programmu Eiropai un atjauninātu Digitālās izglītības rīcības plānu**.

Izrādās, ka sabiedrībai piemērotais ārliedzuma režīms bija arī baiļu un ciešanu laiks upuriem, kas cieta no vardarbības ģimenē un nežēlīgas izturēšanās, par ko liecina ievērojams šādu gadījumu skaita pieaugums. Eiropas Savienība darīs visu iespējamo, lai novērstu un apkarotu ar dzimumu saistītu vardarbību, atbalstītu un aizsargātu šādu noziegumu upurus un vainīgos sauktu pie atbildības par viņu ļaunprātīgo rīcību. **ES stratēģijā par cietušo tiesībām** īpaša uzmanība tiks pievērsta ar dzimumu saistītas vardarbības upuru īpašajām vajadzībām.

5. NOTURĪGĀKAS SAVIENĪBAS UN VIENOTĀ TIRGUS VEIDOŠANA

Šī pandēmija vēlreiz pierāda to, ka **mūsu ekonomikas ir savstarpēji atkarīgas** un cik liela nozīme ir pilnībā funkcionējošam vienotajam tirgum. Dalībvalstis gandrīz trīsdesmit gadus ir baudījušas priekšrocības, ko piedāvā vienotais tirgus, un dažām dalībvalstīm ES iekšējā tirdzniecība nosaka vairāk nekā 70 % eksporta. Mūsu rūpnieciskās ekosistēmas arvien vairāk integrējas un savienojas. Pētniecība, projektēšana, ražošana, montāža, apkope un apkalpošana bieži vien notiek dažādās Eiropas daļās, un tādejādi uzņēmumi var kļūt konkurētspējīgāki un nodoties tam, ko tie dara vislabāk. Lai Eiropa varētu atgūties, būs vajadzīgs tieši tas.

Šī krīze ir sarāvusi mūsu ražojošo tīklojumu gabalos un iespaidojusi izšķirošās piegādes ķēdes. Šāds ražošanas satricinājums un pieprasījuma samazināšanās vienā dalībvalstī būtiski ietekmēs citas dalībvalstis. Ja nekas netiks darīts lietas labā, tas varētu izraisīt uzņēmumu slēgšanu un darba zaudēšanu un galu galā vājināt mūsu konkurētspēju un palēnināt atlabšanu. **Nemot vērā šīs problēmas mērogu un būtību, rīcība var būt tikai Eiropas līmenī.**

Sākumā **jānodrošina, lai atkal pienācīgi darbotos mūsu vienotais tirgus**. Pandēmija smagi skāra trīs no četrām brīvībām: cilvēkus, preces, pakalpojumus. Pēc sākotnējām problēmām spertie izšķirīgie soļi, lai nodrošinātu preču un produktu brīvu apriti, palīdzēja mūsu pārtikas veikaliem palikt atvērtiem un daudzām rūpnīcām turpināt darboties. Personu brīva pārvietošanās bija būtiska, lai transporta nozares darbinieki, sezonas strādnieki un citi darba ņēmēji varētu uzturēt dzīvas piegādes ķēdes.

Šīs darbības palīdzēja nodrošināt uzņēmējdarbības nepārtrauktību, bet atlabšanai būs svarīgi pilnīgi atjaunot visas četras brīvības. Mums jāturpina samazināt savu regulatīvo slogu, vienkāršojot iekšējā tirgus noteikumus, un jāpanāk to pilnīga izpilde un ieviešana. Jaunā **Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupa** būs tā, kurai jāatklāj un jālikvidē šķēršļi, kas rodas nepareizas piemērošanas vai izpildes dēļ. Tā panāks martā pieņemtā Vienotā tirgus īstenošanas rīcības plāna pilnīgu īstenošanu.

Lai saglabātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un vienotais tirgus turpinātu darboties, Komisija ierosina jaunu instrumentu – **Maksātspējas atbalsta instrumentu**, kas sniegs atbalstu spēcīgiem uzņēmumiem, kuri tagad ekonomikas apstāšanās dēļ ir pakļauti riskam. Tiem jāpalīdz vieglāk un ātrāk piekļūt finansējumam. Tas izceļ to, cik svarīgi ir **pabeigt kapitāla tirgu savienības un banku savienības izveidi**, kas ir galvenie elementi ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanā. Tas palīdzēs dot ekonomikas un finanšu stabilitāti atveseļošanas gaitā un uzlabot mūsu spēju izturēt turpmākus satricinājumus. Komisija arī izdarīs secinājumus par ekonomikas pārvaldības pārskatīšanu pēc krīzes.

Šī krīze ir bijis pārbaudījums arī **ES konkurences regulējumam**, kas tika ātri pielāgots, lai īpaši nepieciešamu valsts atbalstu varētu sniegt kā valsts atbalstu. Vienlaikus ir svarīgi, lai šī pagaidu elastība ilgtermiņā nesadrumstalotu vienoto tirgu. ES konkurences politika ir nepieciešama, lai mūsdienu ekonomikā radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, stimulētu inovāciju un patērētājiem dotu lielākas izvēles iespējas. Tā atraisa mūsu uzņēmumu potenciālu vislabākajā nozīmē un ļauj tiem saglabāt konkurētspēju pasaules mērogā. Eiropai nostājoties uz atveseļošanās ceļa un paātrinot divējādo pārkārtošanos, mums jānodrošina, lai konkurences noteikumi joprojām būtu piemēroti mūsdienu pasaulei. Tālab Komisija patlaban pārskata ES konkurences regulējumu.

Šī krīze ir izgaismojusi arī vairākas vājās vietas un krietni palielinājusi noteiktu veidu noziedzību, tādu kā kibernoiedzību. Līdz ar to ir jāpastiprina **ES drošības savienība**. Tam uzmanība tiks pievērsta ES drošības savienības stratēģijā, turpinot darbu pie droša iekšējā tirgus un sabiedrības.

Krīzes dēļ Eiropas Savienībā ir smagi noslogotas arī dalībvalstu patvēruma sistēmas un robežu pārvaldība. Ar jauno **Migrācijas un patvēruma paktu** ir iecerēts ES patvēruma, migrācijas un robežu pārvaldību padarīt efektīvāku, taisnīgāku un pietiekami elastīgu, lai varētu reaģēt uz krīzēm.

5.1. Atklāta stratēģiskā autonomija un spēcīgas vērtību ķēdes

Krīze ir izgaismojusi arī vairākas jomas, kurās Eiropai vajadzīga lielāka izturētspēja, lai varētu novērst un izturēt turpmākos satricinājumus un aizsargāties pret tiem. Mēs vienmēr būsim gatavi atvērtai un godīgai tirdzniecībai, bet arī jāsaprot, ka vajag samazināt atkarību un nostiprināt apgādes drošību, it īpaši attiecībā uz zāļu sastāvdaļām vai izejvielām.

Tālab Eiropai jālūko palielināt stratēģisko autonomiju, ekonomisko drošību un darbvietu radīšanas potenciālu. Komisija ierosina jaunu **stratēģisko ieguldījumu mehānismu**, kas atbalstīs pārrobežu ieguldījumus, lai palīdzētu stiprināt un veidot Eiropas stratēģiskās vērtību ķēdes. Mehānisms stimulēs Eiropas vadošo lomu rūpniecībā un uzņēmējdarbībā vairākās svarīgās ekosistēmās, it sevišķi tajās, kas saistītas ar divējādo – zaļo un digitālo – pārkārtošanos. Tā tiks stiprināts vienotais tirgus, ielikti pamati jaunajai ES industriālajai stratēģijai⁴ un veicināta pilnīgāka aprites ekonomika.

⁴ COM(2020) 102

Ar jaunu **zāļu stratēģiju** tiks risināti krīzes laikā atklātie riska faktori, kas iespaido Eiropas stratēģisko autonomiju, un tiks atbalstīta arī papildu zāļu ražošanas jaudas veidošana Eiropā.

Līdz ar pārkārtošanos uz klimatneitralitāti paļāvība uz pieejamajiem fosilajiem kurināmajiem var tikt nomainīta ar paļaušanos uz citām izejvielām, kas nav saistītas ar enerģiju un par kurām globālā konkurence kļūst aizvien sīvāka. Šo atkarību varēs samazināt, novēršot atkritumu rašanos, vairāk atkritumu reciklējot un vairāk izmantojot otrreizējās izejvielas. Jauni ieguldījumi reciklēšanā palīdzēs nodrošināt stratēģiskas otrreizējās izejvielas. Būs arī jauns **kritiski svarīgo izejvielu rīcības plāns**, kurā tiks aplūkots, kā ilgtspējīgi nostiprināt kritiskos elektromobilitātes, akumulatoru, atjaunojamo energoresursu enerģijas, zāļu, kosmiskās aviācijas, aizsardzības un digitālo lietojumu tirgus. Tas tiks sekmēts, pilnībā īstenojot ES rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku.

Globālā tirdzniecība un tās integrētās vērtību ķēdes arī turpmāk būs galvenais izaugsmes dzinulis un būs nepieciešamas Eiropas atveseļošanai. Tālab Eiropa rīkosies pēc **atklātas stratēģiskās autonomijas** modeļa. Tas nozīmē, ka būs jāveido pasaules mēroga ekonomikas pārvaldības jaunā sistēma un savstarpēji izdevīgas divpusējās attiecības, vienlaikus sargājoties no negodīgas un ļaunprātīgas prakses. Tas mums palīdzēs arī dažādot un stiprināt globālās piegādes ķēdes, lai izvairītos no turpmākām krīzēm, un palīdzēs nostiprināt euro starptautisko nozīmi. Tālab ES veiks **tirdzniecības politikas pārskatīšanu**, lai visā pasaulē nodrošinātu nepārtrauktu preču un pakalpojumu plūsmu un reformētu Pasaules Tirdzniecības organizāciju.

Tajā pašā laikā ES ir jāsaņem arī savi stratēģiskie aktīvi, infrastruktūra un tehnoloģijas pret ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas varētu apdraudēt tās drošību vai sabiedrisko kārtību; tam tiktu izmantots **pastiprināts ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas mehānisms**. Šajā krīzē valsts subsīdijas no trešām valstīm spēj radīt vēl nevienlīdzīgākus konkurences apstākļus vienotajā tirgū. Tas tiks iztirzāts gaidāmajā Komisijas baltajā grāmatā par ārvalstu subsīdijām paredzētu instrumentu. Būs arī ātri jāvienojas par ierosināto Starptautiskā iepirkuma aktu, lai varētu nostiprināt ES spēju risināt sarunas ar partneriem par savstarpību un tirgus atvēršanu.

Ja klimata mērķu vērienīguma atšķirības pasaulē turpināsies, Komisija 2021. gadā pilnīgā saskaņā ar PTO noteikumiem ierosinās **oglekļa ievērošanas mehānismu**, lai samazinātu oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risku. Tas būtu jauns ES budžeta pašu resurss, kas nākotnē palīdzētu atmaksāt instrumentam *Next Generation EU* savāktos līdzekļus.

5.2. Lielāka koordinācija sabiedrības veselības plānā un uzlabota krīzes pārvarēšana

Tagadējā sabiedrības veselības krīze Savienībā ir parādījusi, cik Eiropas veselības aprūpes darbinieki ir stipri, prasmīgi un droširdīgi. Tomēr mūsu sabiedrības veselības aizsardzības sistēmas – vienas no labākajām un pieejamākajām visā pasaulē – tagad ir smagi noslogotas. Pašā krīzes sākumā dalībvalstīm bija iespēja arī pārbaudīt, vai tās spēj savstarpēji koordinēties veselības jautājumos.

Tālab un arī lai mēs visi kopā labāk sagatavotos iespējamām turpmākām veselības krīzēm, Komisija ierosinās **stiprināt Eiropas Zāļu aģentūras** lomu Eiropas Savienībā

pašu nepieciešamāko zāļu ražošanas un piegādes uzraudzībā, lai to netrūktu. Tā arī **pastiprinās Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra ECDC lomu** uzraudzības, gatavības un reaģēšanas uz veselības krīzēm koordinēšanā.

Jānostiprina arī ES veselības aizsardzības tiesiskais regulējums un jāpalielina kopīgā iepirkuma izmantošana veselības aprūpes preču iegādē. To mēs būtu iemācījušies no krīzes, un sāksim ar vakcīnu iepirkšanu tuvākajā laikā. Mēs arī ierosināsim izveidot **Eiropas veselības datu telpu**, lai veicinātu veselības datu apmaiņu un atbalstītu pētniecību, pilnībā ievērojot datu aizsardzību.

Noturīgākām veselības aprūpes sistēmām ir vajadzīgi pienācīgi ieguldījumi un finansiālais atbalsts, kas atbilst to vadošajai lomai. Šodien Komisija ierosina atsevišķu **programmu EU4Health**, kas dalībvalstīm un ES palīdzēs veidot spējas un sagatavoties turpmākām veselības krīzēm. Tā palīdzēs izstrādāt ilgtermiņa redzējumu par to, kādām jābūt labi funkcionējošām un noturīgām veselības aprūpes sistēmām, jo īpaši ieguldot slimību profilaksē un uzraudzībā un uzlabojot veselības aprūpes, diagnostikas un ārstēšanas pieejamību.

Lai mums vairotos zināšanas par slimībām, ārstēšanas veidiem un vakcīnām un lielāku autonomiju un vadību vērtības ķēdēs, būs nepieciešama **pētniecība un inovācija**. Tāpēc Komisija ierosina nākamā ilgtermiņa budžeta ietvaros paplašināt programmu **“Apvārsnis Eiropa”**, lai sekmētu pētniecību un inovāciju veselības jomā, paplašinātu klīnisko izpēti, uzlabotu pētniecības infrastruktūras pieejamību un palīdzētu politiku veidot, balstoties uz drošiem zinātniskajiem pierādījumiem.

Tagadējā krīze arī parāda, ka vajadzīga **Eiropas līmeņa koordinācija un reakcija uz krīzi**. Lai arī pēc gausā sākuma dalībvalstis savstarpējo koordināciju ātri atjaunoja, no krīzē pieredzētā ir jāmacās. Tas nozīmē, ka jāpanāk labāka gatavība krīzei un jāuzlabo krīzes pārvarēšana nākotnes scenārijos.

Šodien Komisija ierosina **nostiprināt rezervi rescEU** un veidot pastāvīgas spējas pārvarēt visādas ārkārtas situācijas. Pateicoties tam, varēs vairāk ieguldīt ārkārtas reaģēšanas infrastruktūrā, transporta jaudā un ārkārtas atbalsta vienībās. Tikš izveidotas pašu nepieciešamāko krājumu un aprīkojuma rezerves ES līmenī, ko varēs izmantot liela mēroga ārkārtas situācijās.

Vēl viena mācība ir tāda, ka vajadzīga ātra, elastīga un koordinēta ES reakcija uz krīzēm. Šādu apsvērumu vadīta, Komisija ierosina nostiprināt ārkārtas instrumentus un tos padarīt elastīgākus, lai vajadzības gadījumā varētu ātri un plaši likt lietā resursus. Šo instrumentu vidū ir Eiropas Solidaritātes fonds un Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds. Arī **rezerve solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos** tiks ievērojami palielināta, lai varētu ātri reaģēt uz krīzēm kā Eiropas Savienībā, tā citur pasaulē.

6. ATVESEĻOŠANA, KAS BALSTĪTA ES VĒRTĪBĀS UN PAMATTIESĪBĀS

Šī krīze ir pārbaudījums dzīvei Eiropā. Lai palīdzētu glābt dzīvības, tika ierobežotas dažas no mūsu brīvībām. Bieži vien tika paralizēti mūsu sabiedrības funkcionēšanai būtiskie elementi. Tika pārbaudīta mūsu demokrātijas noturība. Tomēr Eiropa nekad nedrīkst pakļaut riskam savas vērtības. **Atveseļošanai jābalstās uz pamattiesībām un pilnīgu tiesiskuma ievērošanu.**

Krīzē visām dalībvalstīm bija jānosaka ārkārtas pasākumi. Komisija jau no sākuma lika skaidri saprast, ka ārkārtas pasākumiem noteikti jābūt samērīgiem un ierobežotiem gan laikā, gan pēc savas būtības. Visi šādi pasākumi ir regulāri jāpārbauda, un pilnībā jāievēro visas tiesības.

Krīze ir izgaismojusi arī vairākus tiesiskuma vājos aspektus – no spiediena uz tiesu sistēmām līdz nevienmērīgām institucionālās līdzsvara un atsvara sistēmas spējām, kā dēļ tās nespēja efektīvi darboties. Plašsaziņas līdzekļiem un pilsoniskajai sabiedrībai parādījās jauni šķēršļi, kas tiem traucēja piedalīties demokrātiskajā diskusijā. Par to sīkāk būs aprakstīts Komisijas **gada ziņojumā par tiesiskumu**, kas aptvers visas dalībvalstis. Svarīgs būs arī Komisijas priekšlikums izdot regulu **par ES budžeta aizsardzību vispārēju trūkumu gadījumā saistībā ar tiesiskumu**.

Krīzē akcentējās arī draudi mūsu demokrātijai. Tā sev līdzī atnesa jaunu “infodēmiju”, ko sāka tādi, kas vēlas manipulēt ar publisko telpu un izplatīt maldinošas ziņas, propagandu un naidīgus vēstījumus. Aizstāvēdama vārda brīvību un atbalstīdama plašsaziņas līdzekļus, Komisija arī risinās visneatliekamākās dezinformācijas problēmas, kas saistītas ar šo pandēmiju, un arī izmantos **Eiropas Demokrātijas rīcības plānu**, lai izdarītu secinājumus un veidotu izturētspēju nākotnē.

Tas viss atspoguļo pat vēl svarīgāku vajadzību nostiprināt un izkopt mūsu demokrātiju. Sāksim ar to, ka cilvēkiem jāparedz lielāka teikšana par savu nākotni. Piedaloties **konferencē par Eiropas nākotni**, iedzīvotājiem jāuzņemas vadoša loma un aktīvi jāpalīdz noteikt, kādas būs mūsu prioritātes un cik vērienīgi būs mērķi, veidojot noturīgāku, ilgtspējīgāku un taisnīgāku Eiropu.

7. SPĒCĪGĀKA EIROPA PASAULĒ

Šī pandēmija un ekonomikas krīze izmainīs pasaules lielvaru un partneru savstarpējo saskarsmi. Ir ievērojami pastiprinājušies pasaules kārtības izjukšanas un sadrumstalošanās draudi. Tajā pašā laikā vīruss, kas robežas nepazīst, rada kopīgu problēmu un ir nopietns iemesls steidzami pastiprināt multilaterālismu un noteikumus balstītu starptautisko kārtību. Vēl vairāk nekā agrāk **pasaules mēroga problēmu risināšanai ir vajadzīga starptautiska sadarbība un kopīgi risinājumi**.

Lai varētu pielāgoties jaunai realitātei un XXI gadsimta satricinošajiem notikumiem, ir pastāvīgi jā rūpējas par mūsu savstarpējām saitēm. Pasaulei ir jāizvairās no globālās sāncensības par to, kurš pirmais gūs panākumus, kaitējot citiem. Jākoncentrējas uz to, ko var kopā paveikt, no drošības līdz klimatam un videi, no nevienlīdzības apkarošanas līdz starptautiskās tirdzniecības un starptautisko institūciju stiprināšanai.

ES vada globālo rīcību, cieši sadarbojoties ar Apvienoto Nāciju Organizāciju (arī Pasaules Veselības organizāciju un Starptautisko Darba organizāciju), G20, G7, Starptautisko Valūtas fondu un Pasaules Banku. Šeit ES un tās dalībvalstīm vajadzēs likt lietā savu kolektīvo spēku starptautiskajā arēnā.

Līdz ar to Komisija rīkoja līdzekļu devēju konferenci, lai savāktu 7,5 miljardus EUR vakcīnu, ārstēšanas metožu un rīku izstrādei visas pasaules labā. **Visas vakcīnas nākotnē jāražo pasaulei un visas pasaules vajadzībām, un tām jābūt cenas ziņā pieņemamām un visiem pieejamām.**

Ilgākā termiņā ES atveseļošana būs sekmīga tikai tad, ja atveseļosies arī mūsu partneri visā pasaulē. Tāpēc ieguldīt ilgtspējīgā pasaules atveseļošanā ir ES interesēs. Tam būs vajadzīga masveida koordinēta reaģēšana, kas balstās uz starptautisko solidaritāti, atvērtību un virsvadību. Būdamā vadoša ekonomikas lielvara un pasaules lielākā starptautiskās palīdzības devēja, ES vienmēr būs atvērta un gatava atbalstīt savus partnerus. To ilustrē **Eiropas komandas** savāktie vairāk nekā 23 miljardi EUR partnervalstu un starptautisko organizāciju atbalstam, lai tās spētu risināt krīzes ietekmi humanitārajā, veselības, sociālajā un ekonomikas plānā.

ES savus partnerus un kaimiņus ir atbalstījusi visā krīzes laikā un ir gatava darīt vēl vairāk. Lai to varētu realizēt, Komisija šodien ierosina papildināt **kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu**, nosakot tā budžetu 86 miljardu EUR apmērā. Pateicoties pastiprinātam Humānās palīdzības instrumentam, Eiropa varēs izrādīt reālu solidaritāti tiem, kam ir vislielākās vajadzības. Lai atbalstītu mūsu partnerus Rietumbalkānos, Komisija ierosina palielināt pirmspievienošānās palīdzību līdz 12,9 miljardiem EUR.

Tā kā šī krīze provocē vēl lielākus ģeostratēģiskos saspīlējumus, eiropiešiem jāuzņemas lielāka atbildība par savu drošību. Sadarbībā ar partneriem Eiropas Savienībai vēl vairāk jānostiprinās kā drošības garantam un stabilitātes balstam pasaules kārtībā. Šajā nolūkā tā turpinās uzturēt multilaterālismu un efektīvāk aizstāvēt savas ekonomiskās un stratēģiskās intereses. Jāpalielina arī ES tehnoloģiskā autonomija un sadarbība aizsardzības spēju attīstībā.

8. NOBEIGUMĀ – EIROPAS LIELĀ STUNDA

Šī ir Eiropas lielā stunda. Mūsu vēlmei rīkoties jābūt tikpat lielai kā risināmajām problēmām. Ar valstu centieniem vien nepietiks – Eiropai ir unikāla iespēja ieguldīt kolektīvā atveseļošanā un labākā nākamo paaudžu nākotnē.

Tas ir mūsu uzdevums, kas izšķirs paaudžu likteni. Ieguldījums, ko veicam ar instrumentu *Next Generation EU*, ne tikai palīdzēs dot impulsu valstu tautsaimniecībai un atbalstīs darba ņēmējus, uzņēmumus un reģionus šodien. Šis instruments ieguldīs nākotnē un padarīs mūs izturīgākus, lai mēs izklūtu stiprāki un aizklūtu tālāk nekā iepriekš. Mēs paātrināsim divējādo, zaļo un digitālo, pārkārtošanos un gādāsim, lai atveseļošanas centrā būtu cilvēki.

Eiropas Komisija aicina Eiropadomi un abus līdztiesīgos likumdevējus ātri šos priekšlikumus izskatīt, lai varētu panākt politisku vienošanos Eiropadomē. Ja lēmums tiks pieņemts drīz, tad uzreiz būs pieejami līdzekļi vissteidzamākajām vajadzībām.

Pēc tam Komisija cieši sadarbosies ar Eiropas Parlamentu un Padomi, lai pabeigtu galīgās vienošanās izstrādi par nākamo ilgtermiņa satvaru un ar to saistītajām nozaru programmām. Ja šis darbs tiktu pabeigts, sākoties rudenim, tad jaunais ilgtermiņa budžets varētu būt gatavs un virzīt Eiropas atveseļošanu no 2021. gada 1. janvāra.

Eiropas atveseļošana un labākas nākotnes veidošana nākamajai paaudzei nebūs viegls uzdevums un nav paveicams vienatnē. Te būs vajadzīga politiskā griba un drosme un visas sabiedrības iesaiste. **Šis ir kopējs labums mūsu kopīgās nākotnes vārdā.**